

Підготовка медичних кадрів

УДК 61:378.28

*65-й річниці заснування Буковинського державного
медичного університету присвячується*

В.П.Пішак, В.М.Пашковський

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПІДГОТОВКИ В БУКОВИНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Резюме. У роботі наведені основні напрями післядипломної освіти та перспективи удосконалення системи підготовки лікарів у Буковинському державному медичному університеті.

Ключові слова: Буковинський державний медичний університет, післядипломна освіта.

Започаткування післядипломного навчання лікарів є важливою віхою в історії Буковинського державного медичного університету, відкривши нові горизонти для підготовки кваліфікованих фахівців закладів охорони здоров'я нашого краю. Знаменною подією стало розпорядження Міністерства охорони здоров'я України від 26 грудня 2002 року про створення в нашому закладі факультету післядипломної освіти як структурного підрозділу, на підставі чого 8 січня 2003 року засновано факультет післядипломної освіти, що дало можливість випускникам університету отримувати спеціалізацію та підвищувати кваліфікацію у стінах рідної Alma Mater [1, 2].

Основними завданнями факультету в галузі освітньої діяльності є:

- первинна спеціалізація випускників вищих медичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації в інтернатурі;
- отримання лікарем освітньо-кваліфікаційного рівня магістра медицини під час проходження інтернатури з певної спеціальності;
- спеціалізація лікаря-спеціаліста з присвоєнням йому кваліфікації лікаря-спеціаліста з іншої спеціальності (вторинна спеціалізація);
- підвищення кваліфікації лікарів шляхом проведення циклів тематичного вдосконалення і передатестаційних циклів;
- стажування лікарів, які мали перерву у своїй практичній діяльності або своєчасно не пройшли атестації;
- перекваліфікація лікарів;
- контроль за ступенем фахової підготовки - атестація лікарів на визначення знань та вмінь освітнім стандартам (освітньо-кваліфікаційним характеристикам) з присвоєнням кваліфікації лікаря-спеціаліста [3, 4].

До факультету післядипломної освіти відносяться 6 кафедр, окрім цього ще на 18 клінічних кафедрах проводяться заняття з лікарями-інтернами та лікарями-слухачами.

У 2008-2009 навчальному році в нашому університеті здійснювалася підготовка 974 інтернів із 22 спеціальностей, зокрема із внутрішніх хвороб, акушерства і гінекології, анестезіології та інтенсивної терапії, загальної практики-сімейної медицини, інфекційних хвороб, клінічної онкології, медицини невідкладних станів, неврології, ортопедії і травматології, отоларингології, офтальмології, психіатрії, педіатрії, пульмонології та фтизіатрії, урології, хірургії, клінічної фармації, медичної психології, неонатології, дерматовенерології, патологічної анатомії.

До навчального процесу в інтернатурі залучено 62 найбільш досвідчених викладачі (зокрема 30 професорів, 27 доцентів, 5 кандидатів медичних наук з великим педагогічним та лікарським досвідом роботи). Стажування лікарів-інтернів та провізорів-інтернів здійснюється у 24 базових лікувальних закладах (у 8 обласних, 7 чернівецьких міських та 9 великих багатопрофільних центральних районних лікарнях Чернівецької області), а також 22 аптечних закладах.

Методичне забезпечення навчального процесу на кафедрах і базах стажування відповідає вимогам МОЗ України. Постійно оновлюється навчально-методична документація, готуються посібники для інтернів з грифом МОЗ і МОН України (за останній рік надруковано 14). Найбільш активно в цьому напрямі працюють кафедри акушерства, гінекології та перинатології, хірургії та урології, кардіології, реабілітації, лікувальної фізкультури та спортивної медицини; анестезіології і реаніматології; нервових хвороб, психіатрії та медичної психології ім С.М.Савенка та ін.

Для ефективної підготовки лікарів-інтернів до ліцензійного іспиту «Крок-3. Загальна лікарська підготовка» співробітниками Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л.Шупика та Буковинського державного медичного університету запропоновано та уведено до всіх навчальних планів з інтернатури модуль «Невідкладні стани», який затверджений МОЗ України в 2006 році. Деканатом факультету піс-

лядипломної освіти розроблені додаткові заходи щодо підвищення ефективності підготовки до модуля «Невідкладні стани» у вигляді комп'ютерного контролю, ректорської контрольної перевірки знань і вмінь у лікарів-інтернів з невідкладних станів та підсумкового іспиту. У 2008 році ліцензійний інтегрований іспит «Крок-3» склало 311 інтернів із середнім відсотком правильних відповідей біля 70 %. Вперше в університеті іспит «Крок-3» склали 48 лікарів-інтернів зі спеціальності «Медична психологія», які не мали навичок написання іспиту на 4-му та 6-му курсах («Крок-1» та «Крок-2»).

Упродовж навчального року питання покращання підготовки лікарів-інтернів неодноразово заслуховувалися організаційно-методичною комісією з післядипломної освіти, розглядаються на засіданнях учених рад факультету та університету. Розроблена навчально-методична документація з підготовки лікарів-інтернів за новими спеціальностями: «Патологічна анатомія», «Медична психологія», «Неонатологія», «Дерматовенерологія». Щорічно проводяться науково-практичні конференції лікарів-інтернів та провізорів-інтернів, що є складовою частиною навчальної програми.

Діяльність факультету післядипломної освіти також спрямована на забезпечення потреб закладів практичної охорони здоров'я у висококваліфікованих фахівців різних спеціальностей на основі безперервної післядипломної освіти, постійного підвищення кваліфікації лікарів.

Згідно з концепцією реформування системи підготовки лікарів в Україні і приведення її у відповідність до потреб ринку праці та європейських вимог, третім етапом медичної освіти є безперервний професійний розвиток лікаря упродовж 30-40 років його професійного життя, який передбачає підвищення рівня професійної компетентності, що гарантує надання якісної медичної допомоги відповідно до розвитку науки та нових медичних технологій [5-7].

Кафедри Буковинського державного медичного університету активно долучилися до роботи з організації циклів удосконалення і, як результат, сьогодні наш заклад може запропонувати для лікарів наступне:

- **спеціалізацію** з акушерства і гінекології, дерматовенерології, дитячої хірургії, дитячої гінекології, загальної практики-сімейної медицини, інфекційних хвороб, кардіології, неврології, ортопедії і травматології, педіатрії, терапії, хірургії, організації та управління охороною здоров'я, психіатрії;
- **передатестаційні цикли** з акушерства і гінекології, дерматовенерології, дитячої хірургії, дитячої гінекології, загальної практики – сімейної медицини, інфекційних хвороб, кардіології, неврології, ортопедії і травматології, педіатрії, терапії, хірургії, анестезіології, кардіології, медицини невідкладних станів, неонатології, організації та управління охороною здоров'я, урології;

- **цикли тематичного вдосконалення** (у кількості 64).

Лікарі-слухачі мають змогу в стінах нашого навчального закладу удосконалити свій фаховий рівень, підтвердити або підвищити лікарську категорію. Варто зауважити, що на циклах удосконалення навчаються лікарі не тільки Чернівецької, а й сусідніх областей. Після кожного циклу на кафедрах відбуваються жваві дискусії між лікарями-слухачами та викладачами. Лікарі висловлюють свої побажання щодо поліпшення навчального процесу, звертають увагу на ті питання, яким варто було б приділити більше уваги.

Всі співробітники, що займаються з лікарями-слухачами, забезпечені методичними матеріалами для навчального процесу (методичні розробки семінарських і практичних занять, демонстраційний матеріал), які регулярно оновлюються відповідно до сучасних вимог та досягнень фундаментальних і медичних наук. Для визначення відповідності досягнутого в реалізації освітньо-професійного рівня знань, вмінь і практичних навичок лікаря за певною спеціальністю використовується затверджена МОЗ України автоматизована комп'ютерна інтегрована атестаційна програма „Elex”.

Лекції читаються в залах, які оснащені сучасними технічними засобами для мультимедіадемонстрації. На практичних заняттях використовується діагностична апаратура, яка належить медичному університету і лікувальним закладам. У навчальному процесі застосовуються набори слайдів, рентгенограми, комп'ютерні і магнітно-резонансні томограми, електрокардіограми, електроміограми, результати ультразвукових досліджень тощо. На кафедри факультету післядипломної освіти для проведення навчального процесу з лікарями-слухачами придбано тренажери для первинної реанімації новонароджених, муляжі, комп'ютерна техніка.

Навчання лікарів-слухачів здійснюється в тісному контакті з виконанням діагностично-лікувальної роботи в клініці. У навчальному процесі, крім традиційних форм, широко використовуються активні методи навчання: клінічні обходи, різні форми семінарів, професійні дискусії. Для контролю виконання навчальних планів і програм застосовується традиційне опитування лікарів-слухачів на практичних, семінарських заняттях, під час клінічних обходів тощо.

Деканат факультету післядипломної освіти, завідувачі кафедр працюють у тісній співпраці з головними спеціалістами головного управління охорони здоров'я Чернівецької ОДА. Ними спільно вивчаються кількісний склад слухачів, потреба в першочерговості навчання на передатестаційних циклах, основні напрями тематичного вдосконалення лікарів.

Контингент лікарів-слухачів на всіх формах навчання у 2008 навчальному році становив 1616 осіб (на циклах спеціалізації – 72, тематичного вдосконалення – 954, на передатестаційних циклах – 590). Збільшено число лікарів-слухачів за рахунок циклів удосконалення «Акушерство та гінекологія», «Сімейна медицина», «Фармація»

та здійснено перепідготовку 24 лікарів-слухачів спеціальності «Медична психологія» за спеціальністю «Лікувальна справа».

Активно з лікарями-слухачами працюють кафедри акушерства, гінекології та перинатології; сімейної медицини; кардіології, реабілітації, лікувальної фізкультури та спортивної медицини; фармації; педіатрії та дитячих інфекційних хвороб; внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб та ін.

Для забезпечення комплексності в підготовці фахівців на циклах спеціалізації та стажування викладаються суміжні дисципліни, зокрема: клінічна імунологія, СНІД, вірусний гепатит, радіаційна медицина, медицина катастроф.

Слід вказати на можливість збільшення циклів тематичного вдосконалення з актуальних питань патоморфології, психіатрії, сексопатології, гастроентерології, ревматології, проблем міждисциплінарного характеру, проведення яких включено до навчально-виробничого плану університету на 2010 рік.

Пріоритетними напрямками в плануванні та реалізації навчального процесу на факультеті є збільшення кількості навчально-наочних матеріалів, зокрема на магнітних носіях, впровадження дистанційного навчання, обов'язкове включення до методичної документації кафедр наказів МОЗ України «Протоколи надання медичної допомоги хворим відповідного профілю», розширення інформації з актуальних питань післядипломної освіти на сайті університету, залучення до читання лекцій лікарям-слухачам науковців з інших вищих навчальних закладів. Вивчається можливість щодо проведення на базі університету циклів підвищення кваліфікації та циклів спеціалізації молодших медичних і фармацевтичних фахівців.

За результатами анонімного анкетування лікарів-слухачів достатньо високо оцінюють рівень навчального процесу на кафедрах, і, завершуючи

навчання на циклах удосконалення, висловлюють слова щирої вдячності ректорату за добру та корисну справу, яку робить наш університет.

Література

1. Актуальні проблеми підготовки фахівців у вищих медичних та фармацевтичному навчальних закладах України: матеріали 40-ї науково-методичної конференції. – Чернівці, 2002. – 736 с.
2. Актуальні проблеми організації та методичного забезпечення навчально-виховного процесу на шляху до інтеграції в Європейський освітній простір: матеріали 42-ї науково-методичної конференції професорсько-викладацького складу Буковинського державного медичного університету. – Чернівці, 2008. – 99 с.
3. Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 81 «Про затвердження Переліку спеціальностей та строки навчання в інтернатурі випускників медичних та фармацевтичних вищих навчальних закладів, медичних факультетів університетів» від 23.02.2005 року зі змінами та доповненнями Наказами МОЗ України № 124 від 24.03.2005 р.; № 621 від 21.11.2005 р.; № 93 від 26.02.2007 р.; № 793 від 10.12.2007 р.
4. Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 98 «Про поліпшення якості підготовки лікарів на етапі післядипломної підготовки» від 01.03.2005 р.
5. Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 230 «Про внесення змін до наказу МОЗ України від 07.12.1998 року №346» від 24.04.2008 р.
6. Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 818 «Про вдосконалення атестації провізорів та фармацевтів» від 12.12.2006 р.
7. Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 359 «Про подальше удосконалення атестації лікарів» від 19.12.2000 р.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПОСЛЕДИПЛОМНОЙ ПОДГОТОВКИ В БУКОВИНСКОМ ГОСУДАРСТВЕННОМ МЕДИЦИНСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ

В.П.Пишак, В.М.Пашковський

Резюме. В работе приведены основные направления последипломной подготовки и перспективы совершенствования системы подготовки врачей в Буковинском государственном медицинском университете.

Ключевые слова: Буковинский государственный медицинский университет, последипломное образование.

THE PRESENT SITUATION AND PROSPECTS OF POSTGRADUATE EDUCATION AT BUKOVINIAN STATE MEDICAL UNIVERSITY

V.P.Pishak, V.M.Pashkovsky

Abstract. The work present the main directions of postgraduate education and the prospects to improve the system of doctors' training at Bukovinian State Medical University.

Key words: Bukovinian State Medical University, postgraduate education.

Buk. Med. Herald. – 2009. – Vol.13, №3.–P.137-139

Надійшла до редакції 23.04.2009 року